

Голові разової спеціалізованої вченої ради ДФ 58.082.131
Західноукраїнського національного університету
д. е. н., професору Аллі Мельник

ВІДГУК

*офіційного опонента - кандидата економічних наук, доцента,
професора кафедри менеджменту та адміністрування
Хмельницького національного університету*

КРАВЧИКА Юрія Васильовича

на дисертаційну роботу **КУДИМ Ольги Вікторівни** на тему «Формування та розвиток ринку медичних послуг національної економіки» для здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами.

У сучасних умовах розвитку національної економіки України особливої актуальності набувають питання забезпечення ефективного функціонування та розвитку ринку медичних послуг як одного із стратегічно важливих секторів соціально-економічної системи держави. Тривалі трансформаційні процеси у сфері охорони здоров'я, впровадження медичної реформи, наслідки пандемії COVID-19, воєнний стан, значні міграційні процеси, поглиблення демографічних диспропорцій, руйнування медичної інфраструктури та необхідність післявоєнного відновлення країни формують принципово нові виклики щодо забезпечення доступності, якості, ефективності та конкурентоспроможності медичних послуг. За таких умов формування сучасної моделі розвитку ринку медичних послуг, заснованої на поєднанні державного регулювання, ринкових механізмів, цифрових технологій та міжсекторної взаємодії, набуває особливого наукового і практичного значення.

Сучасна практика функціонування системи охорони здоров'я свідчить, що ефективність розвитку ринку медичних послуг дедалі більше залежить від здатності держави, органів місцевого самоврядування, закладів охорони здоров'я та приватного сектору забезпечувати узгодженість економічних, організаційних та соціальних механізмів функціонування галузі. Водночас суттєве розширення ролі приватного сектору, зміна моделей фінансування

медичної допомоги, необхідність забезпечення рівного доступу населення до якісних медичних послуг, а також інтеграція сучасних цифрових технологій вимагають переосмислення існуючих підходів до формування та розвитку ринку медичних послуг. Саме тому виникає об'єктивна потреба у вдосконаленні теоретико-методичних засад його функціонування та розробленні ефективних інституційних механізмів забезпечення сталого розвитку галузі.

Особливої актуальності зазначена проблематика набуває в умовах воєнного стану, коли система охорони здоров'я функціонує під впливом численних ризиків та обмежень. Значні втрати медичної інфраструктури, нерівномірність територіального забезпечення населення медичними послугами, суттєве зростання потреб у реабілітаційній допомозі, збільшення навантаження на медичний персонал та необхідність швидкого відновлення функціонування закладів охорони здоров'я потребують формування нових підходів до розвитку ринку медичних послуг. Вирішення цих завдань є важливою передумовою забезпечення соціальної стійкості держави, підвищення якості життя населення та зміцнення людського капіталу як ключового чинника економічного розвитку України.

У сучасній економічній науці ринок медичних послуг розглядається як складна соціально-економічна система, у межах якої поєднуються економічні інтереси держави, суб'єктів господарювання, медичних працівників, страхових організацій та споживачів медичних послуг. Його функціонування визначається специфікою медичної послуги як суспільно значущого блага, особливостями попиту і пропозиції, високим рівнем державного регулювання, інформаційною асиметрією та необхідністю забезпечення балансу між економічною ефективністю і соціальною справедливістю. Саме тому формування сучасної концепції розвитку ринку медичних послуг потребує комплексного підходу, який враховує економічні, інституційні, територіальні, організаційні та цифрові аспекти його функціонування.

Актуальність дисертаційної роботи посилюється необхідністю подальшого розвитку теоретичних і методичних засад формування ринку медичних послуг національної економіки. Незважаючи на вагомий науковий

доробок вітчизняних і зарубіжних учених щодо проблем розвитку системи охорони здоров'я, державного регулювання медичної сфери, економіки охорони здоров'я та функціонування медичних ринків, низка важливих питань залишається недостатньо дослідженою. Насамперед це стосується комплексного визначення інституційних детермінант розвитку ринку медичних послуг, удосконалення механізмів міжсекторної взаємодії, формування сучасних моделей розвитку конкурентного середовища, обґрунтування стратегічних напрямів цифрової трансформації галузі, а також розроблення ефективних інструментів підвищення якості та доступності медичних послуг у сучасних умовах.

Важливим аспектом дослідження є врахування сучасних тенденцій цифровізації сфери охорони здоров'я. Активне впровадження електронної системи охорони здоров'я, телемедицини, цифрових платформ, інформаційно-аналітичних систем, технологій штучного інтелекту та сучасних інструментів оброблення медичних даних відкриває нові можливості для підвищення ефективності функціонування ринку медичних послуг. Разом із тим, цифрова трансформація потребує удосконалення організаційно-економічних механізмів управління, розвитку інституційного забезпечення, підвищення рівня інформаційної взаємодії між усіма учасниками ринку та формування сучасних моделей прийняття управлінських рішень.

Практична значущість дисертаційного дослідження полягає у спрямованості отриманих результатів на вирішення актуальних проблем розвитку ринку медичних послуг України. Запропоновані автором концептуальні положення, методичні підходи та практичні рекомендації можуть бути використані органами державної влади, органами місцевого самоврядування, Національною службою здоров'я України, закладами охорони здоров'я різних форм власності, професійними об'єднаннями та іншими суб'єктами ринку під час розроблення стратегій розвитку системи охорони здоров'я, удосконалення механізмів міжсекторного партнерства, підвищення ефективності використання ресурсів та забезпечення доступності й якості медичних послуг.

Наукова значущість дисертаційної роботи полягає у розвитку теоретичних положень економіки охорони здоров'я, поглибленні концептуальних засад функціонування ринку медичних послуг, удосконаленні науково-методичних підходів до його формування та розвитку, а також обґрунтуванні сучасних механізмів інституційного забезпечення функціонування ринку в умовах воєнних викликів, цифрової трансформації та європейської інтеграції України. Реалізація запропонованих автором підходів сприятиме підвищенню ефективності функціонування системи охорони здоров'я, забезпеченню її стійкості, розвитку конкурентного середовища, покращенню якості медичних послуг та формуванню передумов для успішного післявоєнного відновлення країни.

Дисертаційне дослідження виконано відповідно до пріоритетних напрямів розвитку економічної науки та охорони здоров'я, а його результати узгоджуються з сучасними тенденціями реформування системи медичного забезпечення населення України. Зміст роботи характеризується комплексністю, логічною послідовністю викладення матеріалу, поєднанням фундаментальних теоретичних положень із сучасними методичними підходами та практичною спрямованістю запропонованих рекомендацій, що свідчить про своєчасність і безперечну актуальність обраної теми дослідження.

Оцінка змісту дисертації. Ступінь обґрунтованості та достовірності її наукових положень, висновків та рекомендацій. Відповідність змісту анотації основним положенням дисертації.

Дисертаційна робота Кудим О.В. складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Структура дисертації є логічною, послідовною та повною, що забезпечує системне розкриття поставленої наукової проблеми. Робота містить анотації українською та англійською мовами, значний список використаних джерел, численні додатки, а також достатню кількість таблиць, рисунків, схем і результатів аналітичних розрахунків, які підтверджують достовірність отриманих результатів та забезпечують належний рівень їх наукового обґрунтування.

У вступі дисертації автором ґрунтовно обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження, сформульовано наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, наведено відомості щодо апробації результатів дослідження, їх впровадження та публікацій автора. Особливу увагу приділено обґрунтуванню необхідності комплексного дослідження ринку медичних послуг як важливої складової національної економіки в умовах реформування системи охорони здоров'я, цифрової трансформації, воєнних викликів та післявоєнного відновлення держави.

У першому розділі дисертації досліджено теоретико-методологічні та інституційні засади формування ринку медичних послуг. Автором здійснено ґрунтовний аналіз еволюції наукових підходів до трактування понять «медична послуга» та «ринок медичних послуг», проведено бібліометричний аналіз сучасних наукових досліджень, систематизовано методологічні підходи до формування ринку медичних послуг та розкрито особливості його інституційного забезпечення. Вагомим результатом першого розділу є розроблення ієрархічної моделі інституційного забезпечення функціонування ринку медичних послуг, яка комплексно відображає взаємодію міжнародного, національного, регіонального, локального та професійно-громадського рівнів управління.

Другий розділ має комплексний аналітичний характер та присвячений дослідженню сучасного стану розвитку ринку медичних послуг України. Автором проведено масштабний аналіз макроекономічних, інституційних, маркетингових та просторово-територіальних аспектів розвитку ринку медичних послуг, досліджено конкурентне середовище, особливості функціонування державного, комунального та приватного секторів охорони здоров'я, а також здійснено оцінювання якості медичних послуг із використанням сучасного економіко-математичного інструментарію. На особливу увагу заслуговують результати аналізу регіональних диспропорцій розвитку ринку медичних послуг, оцінювання впливу воєнних викликів на його функціонування та обґрунтування інтегрального індексу якості медичних послуг.

У третьому розділі дисертації автором обґрунтовано стратегічні напрями розвитку ринку медичних послуг України та вдосконалення його інституційного забезпечення. Запропоновано концептуальну модель розвитку ринку медичних послуг, розроблено підходи до розвитку міжсекторного партнерства, удосконалення нормативно-правового забезпечення функціонування галузі, розвитку цифрових технологій, формування механізмів інтеграції приватного сектору в систему публічного фінансування та підвищення якості медичних послуг. Значний науковий і практичний інтерес становлять розроблені автором дорожня карта інтеграції приватних медичних закладів, система ключових показників ефективності (KPI), а також пропозиції щодо вдосконалення регіональної політики розвитку ринку медичних послуг.

У загальних висновках узагальнено результати проведеного дослідження, сформульовано основні теоретичні положення та практичні рекомендації щодо формування і розвитку ринку медичних послуг національної економіки. Висновки логічно впливають із змісту проведеного дослідження, відповідають поставленим завданням та повною мірою підтверджують досягнення визначеної автором мети.

Достовірність та обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечується використанням широкої інформаційної бази дослідження, яка охоплює нормативно-правові акти України та міжнародних організацій, офіційні статистичні матеріали, інформаційні ресурси Національної служби здоров'я України, Міністерства охорони здоров'я України, міжнародних організацій, матеріали наукових досліджень, бази даних Scopus, результати власних аналітичних розрахунків автора, а також значний масив емпіричних даних. У роботі використано сучасні загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, серед яких історичний та логічний аналіз, бібліометричний аналіз, системний підхід, економіко-статистичний аналіз, методи порівняння, групування, кореляційного аналізу, економіко-математичного моделювання, прогнозування, сценарного аналізу та інші сучасні методи наукового дослідження, що забезпечило високий рівень достовірності отриманих результатів.

Структура дисертаційної роботи є цілісною, логічно побудованою та повністю відповідає поставленій меті дослідження. Послідовність викладення матеріалу забезпечує взаємозв'язок між окремими розділами, а наукові положення, результати дослідження, висновки та практичні рекомендації узгоджуються між собою і характеризуються належним рівнем аргументованості.

Ретельний аналіз дисертаційної роботи дає підстави стверджувати, що автором успішно вирішено поставлені наукові завдання та досягнуто мети дослідження, яка полягала в поглибленні теоретико-методологічних засад і розробленні науково-практичних рекомендацій щодо формування та розвитку ринку медичних послуг національної економіки в сучасних умовах функціонування системи охорони здоров'я України. Отримані результати мають достатній рівень наукової обґрунтованості, характеризуються практичною цінністю та можуть бути використані під час удосконалення державної політики у сфері охорони здоров'я, діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, закладів охорони здоров'я та інших суб'єктів ринку медичних послуг.

Анотації дисертації українською та англійською мовами повною мірою відображають зміст проведеного дослідження, його мету, завдання, основні результати, наукову новизну та практичне значення. Оформлення дисертації загалом відповідає встановленим вимогам до дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії.

Відповідність дисертації вимогам академічної доброчесності.

Рецензування дисертації та аналіз публікацій дисертанта свідчать про дотримання вимог академічної доброчесності. Публікації авторки перед друком проходили перевірку на доброчесність згідно з редакційною політикою журналів. У дисертації автор посиляється на використанні джерела. Дисертаційна робота пройшла перевірку у Західноукраїнського національного університету з використання програмного забезпечення на предмет дотримання вимог доброчесності. За результатами перевірки встановлено відсутність академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Наукова новизна отриманих результатів дослідження.

Результати дисертаційного дослідження Кудим О.В. характеризуються належним рівнем наукової новизни, теоретичної обґрунтованості та практичної спрямованості. Позитивною рисою роботи є комплексний підхід до дослідження процесів формування та розвитку ринку медичних послуг національної економіки, системне поєднання економічних, інституційних, організаційних, просторових і цифрових аспектів функціонування ринку, логічність побудови дисертації, послідовність викладення матеріалу та належний рівень аргументації отриманих наукових результатів. Запропоновані автором наукові положення мають як теоретичне, так і практичне значення для подальшого розвитку економіки охорони здоров'я, удосконалення державної політики у сфері охорони здоров'я, розвитку міжсекторного партнерства та підвищення ефективності функціонування ринку медичних послуг в умовах сучасних соціально-економічних трансформацій.

За результатами рецензування слід відзначити, що дисертаційна робота містить низку положень, які характеризуються науковою новизною та мають вагоме теоретичне і практичне значення для розвитку економічної науки та вдосконалення механізмів функціонування ринку медичних послуг.

Елементи наукової новизни є достатньо аргументованими та обґрунтованими. Зокрема, автором:

вперше:

– розроблено цілісну багатокomпонентну концептуальну модель розвитку ринку медичних послуг національної економіки, яка інтегрує стратегічні напрями цифрової трансформації, міжсекторного партнерства, просторової оптимізації, воєнно-адаптаційної стійкості та пацієнтоорієнтованості, що забезпечує комплексний підхід до формування сучасної моделі розвитку ринку медичних послуг України;

– запропоновано ієрархічну модель інституційного забезпечення ринку медичних послуг, яка поєднує міжнародний, національний, регіональний, локальний, професійно-громадський та мікрорівні управління й дозволяє комплексно оцінювати ефективність взаємодії всіх учасників ринку;

удосконалено:

– теоретичний підхід до трактування сутності ринку медичних послуг як складної соціально-економічної системи, функціонування якої визначається поєднанням економічних, інституційних, соціальних, організаційних та цифрових чинників, що відрізняється від існуючих підходів комплексністю дослідження та врахуванням сучасних трансформаційних процесів;

– методичний підхід до комплексного оцінювання якості медичних послуг шляхом розроблення інтегрального індексу якості (Iqual), який поєднує показники інституційної відповідності, клінічної ефективності та пацієнтоорієнтованості, що забезпечує більш об'єктивне оцінювання функціонування закладів охорони здоров'я;

– організаційно-економічні засади розвитку міжсекторного партнерства шляхом обґрунтування сучасних механізмів інтеграції державного, комунального та приватного секторів у сфері охорони здоров'я, використання моделей субконтрактування, пулінгу ресурсів та інфраструктурного аутсорсингу;

– методичні підходи до стратегічного планування розвитку регіональних ринків медичних послуг на основі використання цифрових інструментів моніторингу, геоінформаційних технологій, сценарного прогнозування та системи ключових показників ефективності (KPI);

набули подальшого розвитку:

– теоретико-методологічні положення щодо формування ринку медичних послуг шляхом систематизації сучасних методологічних підходів, зокрема інституційно-трансформаційного, територіально-реформаційного, конкурентно-сегментного, конкурентно-маркетингового, цифрово-телемедичного, економіко-фінансового та організаційно-управлінського підходів;

– наукові підходи до оцінювання конкурентного середовища ринку медичних послуг через комплексне дослідження взаємодії державного, комунального та приватного секторів, аналіз маркетингових процесів, фінансової спроможності суб'єктів ринку та регіональних особливостей його розвитку;

- концептуальні положення щодо цифрової трансформації ринку медичних послуг шляхом обґрунтування напрямів розвитку електронної системи охорони здоров'я, телемедицини, цифрового моніторингу якості медичних послуг та використання сучасних інформаційно-аналітичних платформ;

- науково-практичні підходи до прогнозування розвитку ринку медичних послуг на основі сценарного аналізу, які дозволили сформулювати стратегічні орієнтири його розвитку до 2030 року з урахуванням сучасних безпекових, демографічних, економічних та інституційних викликів.

Дисертанткою чітко визначено особистий внесок у розроблення наукових положень, аргументовано їх відмінність від існуючих наукових підходів та доведено практичну цінність отриманих результатів. Наукові положення, висновки та рекомендації є достатньо обґрунтованими, мають як теоретичне, так і прикладне значення та можуть бути використані центральними органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, Національною службою здоров'я України, закладами охорони здоров'я різних форм власності, професійними асоціаціями, а також у практиці стратегічного управління розвитком системи охорони здоров'я.

Отримані результати сприяють подальшому розвитку економіки охорони здоров'я, удосконаленню теоретико-методичних засад функціонування ринку медичних послуг, розвитку механізмів міжсекторного партнерства, підвищенню ефективності державної політики у сфері охорони здоров'я, забезпеченню якості та доступності медичних послуг, а також формуванню сучасної моделі розвитку національної системи охорони здоров'я в умовах цифрової трансформації, європейської інтеграції та післявоєнного відновлення України.

Значимість результатів дисертації.

Практична значущість результатів дисертаційної роботи підтверджується їх спрямованістю на вирішення актуальних проблем розвитку ринку медичних послуг України та можливістю використання розроблених автором теоретико-методичних положень, концептуальних моделей, організаційно-економічних механізмів і практичних рекомендацій

у діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, закладів охорони здоров'я та інших суб'єктів ринку медичних послуг. Запропоновані у дисертації підходи спрямовані на вдосконалення інституційного забезпечення функціонування ринку медичних послуг, підвищення якості та доступності медичної допомоги, розвиток міжсекторного партнерства, посилення конкурентного середовища та забезпечення ефективного використання ресурсного потенціалу сфери охорони здоров'я.

Особливу практичну цінність мають розроблені автором концептуальна модель розвитку ринку медичних послуг, ієрархічна модель його інституційного забезпечення, інтегральний індекс оцінювання якості медичних послуг, система ключових показників ефективності (KPI), пропозиції щодо впровадження цифрового моніторингу якості медичних послуг, а також рекомендації з розвитку міжсекторного партнерства між державним, комунальним та приватним секторами охорони здоров'я. Запропоновані розробки можуть бути використані під час формування державної політики у сфері охорони здоров'я, удосконалення діяльності Національної служби здоров'я України, розроблення регіональних програм розвитку системи охорони здоров'я та стратегій післявоєнного відновлення медичної інфраструктури.

Результати дисертаційного дослідження знайшли практичне застосування у діяльності органів державного управління, органів місцевого самоврядування, закладів охорони здоров'я та інших установ, що підтверджується відповідними документами про впровадження, наведеними у дисертації. Практичне використання запропонованих рекомендацій сприяє вдосконаленню механізмів управління розвитком ринку медичних послуг, підвищенню ефективності використання фінансових ресурсів, розвитку інструментів цифрової трансформації галузі, покращенню організації міжсекторної взаємодії та підвищенню якості медичних послуг.

Вагоме практичне значення мають запропоновані автором рекомендації щодо розвитку регіональних ринків медичних послуг, удосконалення механізмів фінансування закладів охорони здоров'я,

інтеграції приватного сектору в систему публічних закупівель медичних послуг, використання інструментів добровільного медичного страхування, а також формування сучасних моделей субконтрактування та інфраструктурного партнерства. Реалізація зазначених підходів створює передумови для підвищення фінансової стійкості закладів охорони здоров'я, покращення доступності медичних послуг та більш ефективного використання ресурсів системи охорони здоров'я.

Теоретичні положення, методичні рекомендації та аналітичні матеріали дисертації можуть бути використані також в освітньому процесі закладів вищої освіти під час викладання навчальних дисциплін «Економіка охорони здоров'я», «Менеджмент у сфері охорони здоров'я», «Публічне управління», «Економіка», «Стратегічний менеджмент», а також при підготовці здобувачів вищої освіти економічних і управлінських спеціальностей. Їх використання сприятиме підвищенню якості підготовки фахівців, формуванню сучасного бачення розвитку ринку медичних послуг та практичних компетентностей щодо застосування економічних механізмів управління у сфері охорони здоров'я.

Наведені у дисертації результати впровадження підтверджують практичну цінність одержаних наукових результатів, їх прикладний характер та можливість широкого використання як у діяльності органів державного управління, закладів охорони здоров'я, професійних об'єднань, так і в освітньому процесі закладів вищої освіти. Отримані результати створюють належне підґрунтя для подальших наукових досліджень у сфері економіки охорони здоров'я, розвитку ринку медичних послуг, удосконалення державної політики у сфері охорони здоров'я та формування сучасної моделі функціонування системи медичного забезпечення населення України в умовах європейської інтеграції та післявоєнного відновлення.

Повнота викладення наукових і практичних результатів дисертації в опублікованих працях.

За результатами дисертаційної роботи опубліковано 16 наукових праць, з них: 6 публікацій, в яких відображено основні наукові результати, в тому числі 1 параграф у колективній монографії у співавторстві, 1 стаття у

науковому періодичному виданні, який індексується в наукометричній базі Scopus, 4 статей у наукових фахових виданнях України, 2 з яких одноосібні, 10 наукових публікацій апробаційного характеру, які додатково відображають наукові результати дослідження. Загальний обсяг публікацій є достатнім для висвітлення основних результатів проведеного дослідження та відповідає встановленим вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Окремі положення, висновки та результати дисертаційної роботи були апробовані на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: Всеукраїнській науково-практичній конференції «Особливості розвитку вчених, освіти, науки бізнесу і суспільства в середовищі глобальних умов» (м. Тернопіль, 11 березня 2021 р.), II Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми менеджменту в умовах інноваційного розвитку економіки» (м. Тернопіль, 28 травня 2021 р.), IX Міжнародній науковопрактичній конференції «Вектори інноваційного розвитку освіти, науки, і бізнесу в умовах глобальних змін» (м. Тернопіль, 25 травня 2021 р.), III Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах війни та післявоєнної відбудови України» (м. Тернопіль, 31 травня 2022 р.), IV Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах сучасних викликів» (м. Тернопіль, 4 травня 2023 р.), V, VII Всеукраїнській науково-практичній конференції з міжнародною участю «Актуальні проблеми менеджменту та публічного управління в умовах інноваційного розвитку економіки» (м. Тернопіль, 16 травня 2024 р., 22 травня 2026 р.), а також у наукових науково-практичних конференціях молодих вчених, аспірантів та студентів кафедри менеджменту, публічного управління та персоналу «Інноваційні технології в менеджменті та публічному управлінні» (м. Тернопіль, 27 листопада 2024 р.; 27 листопада 2025 р.).

Публікації автора достатньою мірою відображають основні результати дисертаційного дослідження, а їх зміст відповідає тематиці роботи та розкриває ключові положення наукової новизни. У наукових публікаціях автора достатньою мірою відображено результати дослідження теоретико-методологічних засад формування та розвитку ринку медичних послуг, удосконалення його інституційного забезпечення, розвитку організаційно-економічних механізмів функціонування, методичних підходів до комплексного оцінювання якості медичних послуг, а також обґрунтування стратегічних напрямів цифрової трансформації сфери охорони здоров'я та розвитку міжсекторного партнерства в умовах реформування національної системи охорони здоров'я. Результати дослідження пройшли належну апробацію в науковому середовищі та отримали позитивну оцінку наукової спільноти.

У переліку наукових праць, опублікованих за темою дисертації, чітко визначено особистий внесок автора, зокрема у роботах, виконаних у співавторстві. До захисту представлені результати, які є самостійним науковим доробком **Кудим Ольги Вікторівни**, що дає змогу однозначно встановити її індивідуальний внесок у розвиток теоретико-методологічних засад формування та розвитку ринку медичних послуг, удосконалення інституційного забезпечення його функціонування, розроблення концептуальних підходів до розвитку ринку медичних послуг національної економіки, формування методичних підходів до комплексного оцінювання якості медичних послуг, обґрунтування організаційно-економічних механізмів розвитку міжсекторного партнерства та розроблення практичних рекомендацій щодо цифрової трансформації сфери охорони здоров'я і підвищення ефективності функціонування ринку медичних послуг України.

Аналіз опублікованих наукових праць свідчить про належний рівень апробації результатів дисертаційного дослідження, їх відповідність вимогам, установленим до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії, а також достатню повноту висвітлення основних наукових положень, висновків і практичних рекомендацій, сформульованих у роботі. Опубліковані результати підтверджують наукову зрілість проведеного дослідження,

логічну послідовність розвитку авторської концепції та вагомий внесок здобувачки у розвиток теоретико-методологічних засад функціонування ринку медичних послуг, удосконалення його інституційного забезпечення, обґрунтування сучасних організаційно-економічних механізмів розвитку, а також формування практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності функціонування системи охорони здоров'я України в умовах сучасних соціально-економічних трансформацій.

Дискусійні положення та зауваження до дисертаційної роботи.

Разом із високою оцінкою наукового рівня дисертаційної роботи слід висловити окремі зауваження та дискусійні положення, які не знижують її загальної наукової цінності, проте можуть бути предметом подальших досліджень і наукової дискусії.

1. Відзначаючи високий науковий рівень дослідження інституційного забезпечення розвитку ринку медичних послуг, вважаємо, що робота суттєво виграла б, якби автор детальніше зупинився на особливостях його функціонування в умовах майбутньої інтеграції України до Європейського Союзу. Зокрема, додаткової уваги заслуговують питання гармонізації національного законодавства із правом ЄС та механізми адаптації європейських стандартів медичного обслуговування.
2. Позитивно оцінюючи запропоновані автором сучасні підходи до цифрової трансформації ринку медичних послуг, слід зазначити, що дослідження б лише виграло від глибшого аналізу потенційних ризиків цифровізації. Доцільно було б приділити більше уваги питанням кібербезпеки, захисту персональних медичних даних, а також проблемі цифрової нерівності в регіонах із різним рівнем соціально-економічного розвитку.
3. Обґрунтованість запропонованих у роботі організаційно-економічних механізмів розвитку міжсекторного партнерства не викликає сумніву. Водночас дисертація помітно б виграла, якби автор запропонував чітку систему кількісних індикаторів для оцінювання ефективності їхнього функціонування, що дозволило б здійснювати моніторинг результативності цих механізмів у довгостроковій перспективі.

4. Значний науковий інтерес становлять представлені в дисертації результати аналізу регіональних особливостей розвитку ринку медичних послуг. Разом із тим, наукова цінність роботи виграла б, якби цей аналіз було доповнено порівнянням із досвідом окремих країн ЄС щодо організації регіональних моделей медичного ринку та можливостей їхньої адаптації до умов України.
5. Комплексний характер та прикладне значення окремих практичних рекомендацій автора щодо розвитку ринку медичних послуг дозволяють рекомендувати їх до широкого впровадження. Проте робота б значно виграла б за змістом, якби окремі запропоновані заходи супроводжувалися глибшою економічною оцінкою ресурсного забезпечення, чітким визначенням джерел фінансування та прогнозуванням їхньої ефективності в умовах повоєнного відновлення вітчизняної системи охорони здоров'я.

Висловлені зауваження мають переважно дискусійний характер, не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи, не впливають на достовірність одержаних результатів, наукову новизну та практичне значення дослідження, а можуть бути враховані автором у подальшій науковій діяльності.

Загальний висновок.

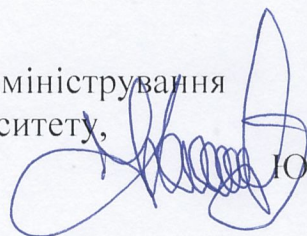
Дисертаційна робота **Кудим Ольги Вікторівни** на тему «Формування та розвиток ринку медичних послуг національної економіки» є завершеною та самостійно виконаною працею, яка характеризується науковою новизною. Дослідження є цілісним, логічно структурованим і носить завершений характер. Основні наукові положення дисертації обґрунтовані та висвітлені в опублікованих наукових працях. Дисертація виконана на високому науково-теоретичному, методичному та практичному рівнях, має практичну значимість.

Таким чином, за результатами ґрунтовного аналізу дисертації можна зробити висновок, що дисертаційна робота «Формування та розвиток ринку медичних послуг національної економіки» відповідає вимогам до дисертаційних досліджень на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка», встановленим чинним законодавством України, зокрема, вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти

ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, вимогам до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40, та Постанові Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р. (зі змінами) «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка – **Кудим Ольга Вікторівна** – заслуговує на присудження їй ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

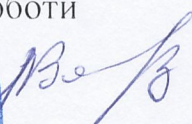
Опонент:

професор кафедри менеджменту та адміністрування
Хмельницького національного університету,
кандидат економічних наук, доцент

Юрій КРАВЧИК

Підпис Юрія КРАВЧИКА засвідчую:
проректор з науково-педагогічної роботи
Хмельницького національного
університету

Віктор ЛОПАТОВСЬКИЙ